

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (KLM)
Executive Vice President HR & Industrial Relations -
AMS/HA De heer ir. A.W. Slagt
Postbus 7700
1117 ZL LUCHTHAVEN SCHIPHOL

Datum: 14 augustus 2019
Betreft: **vervolg cao-proces**

Geachte heer Slagt,

Tijdens de cao-onderhandelingen van 11 juli 2019, na zes overlegdagen, hebben alle bonden u opgeroepen om een duidelijke en substantiële beweging te maken op de (structureel) beschikbare loonruimte om zo voortgang in het overleg te krijgen. Die loonruimte was nodig voor een structureel hogere loonsverhoging en voor ruimte voor inhoudelijke voorstellen. Daarmee zou het cao proces weer in beweging komen.

De reden voor deze oproep is dat alle bonden uw loonbod ondermaats vinden. Wij hebben dit meerdere malen benoemd en toch kwam er van uw kant geen beweging.

Daarop hebben wij op 11 juli het overleg beëindigd. Wij hebben u dezelfde dag een brief gestuurd. Daarin gaven wij opnieuw aan dat zodra KLM wél instapt op de uitnodiging van de bonden om een duidelijke en substantiële stap te maken op (structureel) beschikbare loonruimte, én dat zwart op wit in concrete vorm als tegenvoorstel aan de bonden kenbaar maakt, wij beschikbaar zijn voor verder overleg.

In uw brief van 29 juli 2019 laat u vervolgens weten de bonden mondeling een nieuw voorstel op loon en looptijd te willen doen, maar wel bij aanvang van een nieuwe cao-overlegdag. Wij hebben daarop in reactie per brief op 31 juli 2019 als volgt geantwoord:

“De gezamenlijke bonden hebben 11 juli 2019 aangegeven weer tot overleg bereid te zijn wanneer u schriftelijk met een tegenvoorstel komt met daarin een duidelijke en substantiële beweging op de beschikbare loonruimte. U komt in uw brief niet geheel aan dit verzoek tegemoet. U heeft ook niet de toezegging gedaan dat uw voorstel een substantiële beweging bevat. Voor ons zijn er vrijwel geen concrete aanknopingspunten om te veronderstellen dat uw voorstel op loon en looptijd het overleg vlot gaat trekken. Wij hebben echter morgen al een overleg gepland in verband met de presentatie van de kwartaalcijfers. Naar onze mening kunt u voorafgaand of na afloop van dit overleg uw voorstel doen. Wij kunnen vervolgens beoordelen of er inderdaad sprake is van een duidelijke en substantiële beweging op de beschikbare loonruimte of dat verder onderhandelen geen zin heeft.”

Uiteindelijk heeft dit overleg plaatsgevonden op 7 augustus 2019. Ondanks dat we geen schriftelijk tegenvoorstel hebben ontvangen, hechten we namelijk aan een setting waarin we konden toetsen of hervatting zinvol was. Daarin hebt u aan ons aangegeven dat u:

- a) Over loon en looptijd verder wenst te praten;
- b) Geen eenmalige uitkeringen meer wilt voorstellen omdat bonden een voorkeur hebben voor een structurele verhoging;
- c) Een bod zal doen dat in de ogen van KLM substantieel hoger is;
- d) Bereid bent om ook over langere looptijden na te denken.

Daarbij heeft u echter ook aangegeven dat:

- a) U niet wilde kwantificeren welke stap u gaat zetten zodat wij niet kunnen beoordelen of de stap substantieel is na hervatting van het overleg;
- b) Deze stap niet zou voldoen aan het voorstel van de bonden op 11 juli 2019, namelijk 4% loonsverhoging op jaarbasis;
- c) Er qua inhoudelijke voorstellen balans moet zitten in de waarde die KLM en de bonden daarmee kunnen realiseren, wat weliswaar geen boekhoudkundige nullijn impliceert, maar wel dat er geen grote additionele loonruimte achter de horizon verscholen ligt.

Bonden constateren gezamenlijk dat u - nadat wij u in vier opeenvolgende momenten in de tijd sinds 11 juli (formeel, tot twee maal toe schriftelijk en in een woordvoerdersoverleg) opgeroepen hebben om een concreet schriftelijk en substantieel tegenbod te doen- vasthoudt aan een terugkeer van de bonden aan de overlegtafel als noodzakelijke voorwaarde om een nieuw loonbod te doen. U bent bovendien bij voorbaat niet concreet over of er daadwerkelijk sprake is van een substantieel beweging op structureel beschikbare loonruimte.

In onze brief van 11 juli 2019 hebben wij duidelijk aangegeven dat wij weer tot overleg bereid zijn wanneer u schriftelijk met een tegenvoorstel komt met daarin een duidelijke en substantiële beweging op de beschikbare loonruimte. Dit hebben we in onze brief van 31 juli 2019 herhaald. Ondanks uw toezegging, hebben wij helaas tot nu toe een dergelijk concreet tegenvoorstel niet ontvangen.

Wij verzoeken u vriendelijk doch dringend voor een eventuele hervatting van het formele cao-overleg uiterlijk 19 augustus 2019 om 17.00 uur met een concreet voorstel te komen waaruit blijkt dat u een duidelijke en substantiële beweging op de beschikbare loonruimte wilt maken. Mochten de vakbonden binnen de gestelde termijn het gevraagde voorstel niet ontvangen hebben, zullen de vakbonden zich beraden over te nemen vervolgstappen.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Namens alle bonden:

M. Wallaard – CNV Vakmensen

B. Nelen – FNV Cabine

H.C. Brinkers – Nederlandse Vereniging van Luchtvaart Technici

J. van den Brink – FNV Luchtvaart

C. van Elswijk – Vereniging Nederlands Cabinepersoneel VNC

E. Rog – De Unie

M. Rademaker – Vereniging van KLM Professionals

C.T.R. Verhagen – Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers